

LÖG

16
20. júní

um

varnir gegn kynsjúkdómum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Kynsjúkdómar eru þrír sjúkdómar nefndir einu nafni í lögum þessum: syfilis, lekandi (gonorrhoe) og linsæri (uleus molle). Taka lögin að eins til sjúkdóma þessara meðan þeir eru smitandi.

Smitandi eru sjúkdómar þessir taldir meðan þess finnast merki, að smitunarhætta stafi af sjúklingnum eða ætla má, að þau komi síðar í ljós. Heilbrigðisstjórnin ákveður, hversu rannsókn sýktra og grunaðra skuli framkvæmd og hversu meta skuli sýkingarhættuna.

2. gr.

Hjeraðslæknar skulu, hver í sínu hjeraði, með aðstoð lögreglustjóra sjá um allar framkvæmdir eftir lögum þessum, er miða að því að verjast sjúkdómum þessum eða útrýma þeim, skrásetningu sjúkra og lækningu þeirra, en yfirstjórn allra ráðstafana hefir heilbrigðisstjórnin á hendi.

3. gr.

Allir læknar skulu skyldir til að skrásetja sjerstaklega sjúklinga með syfilis á þann hátt, er heilbrigðisstjórnin leggur fyrir.

Skráningu skal þannig hagað, að sjúklinga megi þekkja sundur, svo eigi sje hætt á, að þeir verði margtaldir, en jafnframt vissa yrir, að nöfn þeirra þekkist ekki.

Einkennismerki sjúklinga skulu tilfærð með glöggu letri á mánaðar- eða vikuskrá þeim, sem öllum starfandi læknum skal skylt að senda hjeraðslækni í lok hvers mánaðar eða viku. Á sama hátt skal hjeraðslæknir skrá einkennismerki allra syfilissjúklinga, er vitjað hafa lækna í hjeraðinu, á mánaðar- eða vikuskrá þeim, sem hann sendir landlækni.

Hjeraðslæknar skulu halda sjerstaka bók eða spjaldskrá yfir sjúklinga með syfilis, og með því skipulagi, sem heilbrigðisstjórnin leggur fyrir. Í bók þessa má eigi skrá nöfn sjúklinganna, heldur að eins einkennismerki þeirra.

- 16 Heilbrigðisstjórnin getur krafist þess, að sjúklingar með aðra kynsjúkdóma sjeu og skráðir á sama hátt, svo og þeir, sem alvarlega eru grunaðir um að hafa smitað aðra með kynsjúkdómi, þó eigi hafi fundist óræk merki þess, að þeir væru sjúkir.

4. gr.

Hver, sem sýkist af kynsjúkdómi, eða hefir grun um að svo sje, skal skyldur að leita sjer læknishjálpar þegar í stað og til þess er smitunarhætta er afstaðin. Skytt er honum að fara eftir fyrirmælum þeim, sem lækniir gefur honum um meðferð sjúkdómsins og varúð við því, að hann smiti aðra. Leiti nú sjúklingurinn annars lækniis áður sjúkdómurinn er fulllæknaður, skal hann tilkynna það með lækisvottorði þeim lækni, er fyrst hafði hann til meðferðar.

5. gr.

Heimilt er hverjum sjúklingi að leita til hvers lækniis er vill, en í hverju læknishjaraði skal að minsta kosti vera einn lækniir, sem veiti þeim sjúklingum ókeypis læknishjálpi, sem kröfu eiga til hennar samkvæmt lögum þessum.

Í öllum læknishjeruðum, þar sem ekki er sjerfræðingur í þessari grein, er það hjeraðslækniir, sem veitir ókeypis læknishjálpi. En þar sem um sjerfræðinga er að gera, má fela þeim að veita þessa hjálpi, auk hjeraðslækniis. Hjeraðslæknum skal greidd borgun fyrir ókeypis læknishjálpi samkvæmt gjaldskrá hjeraðslækna, en sjerfræðingi, sem falið hefir verið að veita þessa hjálpi, ber borgun eftir því, sem ráðherra ákveður með ráði landlækniis.

6. gr.

Ókeypis læknishjálpi skal veitt öllum, sem ekki hafa efni á að greiða hana sjálfir, en krefjast skal af þeim vottorðs um það, að viðlögðum drengskap. Slík ókeypis hjálpi nær til allrar læknishjálpar, nauðsynlegra rannsókna og lyfja, og greiðist hún úr ríkissjóði. Vottorð sjúklinganna skal lækniir geyma til eftirlits fyrir landlækni, en láta reikningi sínum fylgja yfirlýsingu um, að sjúklingurinn hafi gefið vottorð samkvæmt þessari grein.

7. gr.

Nú koma kynsjúkdómar upp eða taka að breiðast út á stað, þar sem lækniislaust er eða erfitt að ná í fullkomna læknishjálpi, og skal þá heilbrigðisstjórnin senda lækni, svo fljótt sem auðið er, til þess að gera allar nauðsynlegar ráðstafanir og veita sjúklingum læknishjálpi. Kostnaður við slíkar ráðstafanir greiðist úr ríkissjóði.

8. gr.

Lækniir skal taka skýrt fram við sjúklinga með kynsjúkdóma, hvað að þeim gangi. Þá skal hann skýra vandlega fyrir þeim, hversu sjúkdómurinn

smiti, hvernar varúðar beri að gæta og að hegningu varði, ef út af er brugðið, samkvæmt hegningarlögum. Sjerstaklega skal það tekið fram, hve langvinnur sjúkdómurinn geti verið og lækni-seftirlit nauðsynlegt um langan tíma, svo og að sjúklingar megi ekki giftast meðan smitunarhætta stafar af þeim. Þá skal og læknir fá hverjum sjúklingi, sem leitar í fyrsta sinn lækni vegna kynsjúkdóms, prentaðar leiðbeiningar, sem heilbrigðisstjórnin lætur í tje.

Ef sjúklingurinn er yngri en 16 ára, skal skýra foreldrum barnsins eða forráðamönnum frá ástæðum öllum og hvernar varúðar beri að gæta. Bera þeir þá ábyrgð á því, að farið sje eftir fyrirmælum lækni.

Nú telur læknir, að heilsufari sjúklings sje svo varið, eða aðrar ástæður geri það óumflýjanlega nauðsynlegt, að sjúklingi sje fyrst um sinn ekki skýrt frá, hvað að honum gangi, og skal honum það þá heimilt.

9. gr.

Nú verður læknir þess vís, að sjúklingur, sem hann hefir til meðferðar, fer ekki eftir þeim reglum, sem honum hafa verið gefnar, hvort heldur sem snertir lækningu sjúkdómsins eða varúðarreglur, þá skal hann tafarlaust senda honum skriflega áminningu og benda honum á, hverju varði, ef óhlýðnast er. Komi það fyrir ekki og sjúklingurinn fáist ekki heldur til að leita annara lækna, skal hann áður vika er liðin tilkynna það lögreglustjóra. Sjer hann þá um, að sjúklingurinn verði fluttur í sjúkrahús eða að hann leiti sjer á annan hátt læknishjálpar meðan smitunarhætta stafar af honum.

10. gr.

Nú tekur læknir sjúkling til meðferðar, sem nýlega hefir smitast hjer á landi, þá skal hann vandlega grenslast eftir, af hverjum og hvernig hann hefir smitast, og er sjúklingnum skylt að láta læknum í tje alla vitneskju sína um það efni.

Ef sá býr innanhjeraðs, sem talið er að valdið hafi smitun, skal læknir svo fljótt sem verða má gera gangskör að því, að hinn grunaði komi til hans til rannsóknar, og leitar hann til þess aðstoðar lögreglustjóra, ef þörf er á. Lögreglustjóri sjer þá um, að hinn grunaði verði lagður í sjúkrahús, eða á annan hátt skoðaður af lækni.

Nú er sá í öðru læknishjeraði, sem talið er, að smitun hafi hlotist af, og skal þá læknir tilkynna hlutaðeigandi hjeraðslækni tafarlaust með símskeyti, hver hann sje, og sjer hann þá um rannsókn hans. Slík símskeyti skulu vera á dulmáli, eftir því sem heilbrigðisstjórn ákveður.

11. gr.

Komist læknir að því, að sjúklingur með kynsjúkdóm hafi í hyggju að ganga í hjónaband áður en smitunarhættu er lokið, skal hann senda sjúk-

16 lingnum tafarlaust skriflega áminningu og benda honum á, hverri hegningu
20. júní slíkt varði.

Nú þykist læknir hafa fulla ástæðu til að ætla, að slík áminning verði ekki tekin til greina, og skal hann þá tafarlaust tilkynna hlutaðeigandi presti og lögreglustjóra, að sjúklingurinn hafi kynsjúkdóm, og er það lögmætur meinbugur á hjónabandi.

12. gr.

Öll börn, yngri en 16 ára, sem sýkst hafa af syfilis eða eru fædd með þann sjúkdóm, skulu standa undir lækniseftirliti, og foreldrar eða forráðamenn þeirra ábyrgjast að fyrirmælum læknis sje hlýtt.

Slíkum börnum má ekki koma í fóstur, nema hlutaðeigendum hafi verið skýrt frá sjúkdómi þeirra og læknir hafi gefið samþykki til þess.

Aðrar konur en móðirin mega ekki hafa þau á brjósti.

Flytji barnið úr hjeraðinu, skal tilkynna lækni flutninginn og hvert það fer. Skal hann þá skýra hjeraðslækni þess hjeraðs frá því og hvernig sjúkdómi barnsins er farið.

Sömu ákvæði gilda og börn innan þriggja mánaða, þó heilbrigð virðist, ef ekki eru liðin full 5 ár frá því, að annað foreldra eða bæði hafa haft syfilis.

13. gr.

Sjúklingar með smitandi syfilis mega ekki fóstura börn, sem ekki hafa syfilis, og ekki starfa að matsölu, matreiðslu eða veitingum.

14. gr.

Á öllum, sem vegna starfs síns samkvæmt lögum þessum komast að nöfnum sjúklinga og heilsufari þeirra, hvílir ströng þagnarskylda, nema þeim sje skylt að lögum að láta slíkt uppi eða nauðsyn ber til þess vegna yfirvofandi smitunarhættu, svo sem ef lækni er ekki leitað eða varúðarreglur að engu hafðar og eigi verður á annan hátt úr því bætt.

15. gr.

Lyfsölum og öðrum verslunum er óheimilt að selja lyf, er líklegt þykir, að nota skuli til meðferðar á kynsjúkdómum, nema eftir ávísun læknis. Heilbrigðisstjórnin ákveður hver slík lyf eru.

16. gr.

Heilbrigðisstjórnin getur krafist þess, að kensla um kynsjúkdóma og varnir gegn þeim sje tekin upp í þeim skólum, sem hún telur þess mesta nauðsyn. Kenslunni skal í öllum aðalatriðum hagað svo sem hún mælir fyrir.

Öll íslensk skip skulu skyld til þess að láta alþýðlega bók um kynsjúkdóma og eitt eintak af lögum þessum fylgja lyfjakistli skipsins.

Þar sem sjerstök hætta stafar af kynsjúkdómum, miklar útlendar skipa-
komur eru, síldarstöðvar o. þvíl., skal hjeraðslækni sjerstaklega skylt að vinna
árlega að því, eftir samráði við heilbrigðisstjórnina, að efla þekkingu al-
mennings á sjúkdómum þessum, hættunni, sem af þeim stafar, og helstu vörn-
um gegn þeim. 16
20. júní

17. gr.

Nú brýtur embættismaður gegn skyldum sínum samkvæmt þessum lög-
um, og varðar það þá ábyrgð sem brot á embættisfærslu.

Brjótí lækni, sem ekki er embættismaður, skyldur sínar eftir lögun-
um, varðar það sektum, alt að 500 kr.

Brot á ákvæðum 10. og 14. gr. varða sektum, alt að 200 kr.

18. gr.

Með brot gegn lögum þessum skal farið sem almenn lögreglumál, sje
brotið ekki þannig vaxið, að það varði hegningu samkvæmt hegningarlögum.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.